

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Vildtinformation

2013

Redaktør:
Henrik Zeltner

Redaktion:
Kenneth Bo Jørgensen
Mads Bank-Mikkelsen
Elsebeth Braüner
Jens Skovager Østergaard

Redaktionel bistand:
Presse og Kommunikation,
Naturstyrelsen

Artiklerne er skrevet af medarbejdere fra:
Naturstyrelsen
Aarhus Universitet, Nationalt Center for Miljø og Energi, (DCE)
DTU Veterinærinstituttet
Danmarks Jægerforbund
Schweiss-sekretariatet

Forside foto:
Hans Henrik Erhardi

GRAFISK TILRETTELÆGGELSE:
Monsoon Graphic
Interpretation

Produktion:
Scanprint a/s

Papir:
60 g MFC

ISSN:
0906-4907

Publikationen er trykt i overensstemmelse med gældende miljøkrav.

Hæftet fås i:
Miljøministeriets
Informationscenter
Tlf. 7012 0211
info@mim.dk
Hæftet kan også findes på:
naturstyrelsen.dk

Redaktionen afsluttet:
12. februar 2013

Artiklerne må citeres med angivelse af kilde.

Hæftet henvender sig til jagt- og naturinteresserede og udsendes til samtlige jagttegnsberettigede i Danmark.

541 006

Skyd forsigtigt

Sidste år fortalte jeg, at Naturstyrelsen snart ville åbne en helt ny digital verden for jægerne. Lige før årsskiftet kunne vi så blænde op for den nye jagtportal.

Nu kan man forny sit jagttegn, indberette vildtudbytte, tilmelde sig og betale for de forskellige prøver på alle tider af døgnet – mens man sidder hjemme foran sin computer.

Denne digitale selvbetjeningsløsning er et led i et af Naturstyrelsens satsningsområder, hvor vi hele tiden prøver at modernisere den måde, vi møder brugere og borgere på. Vores mål er at yde en service, hvor borgerne kan få den betjening, de har brug for, nøjagtig på det tidspunkt og lige på det sted, hvor de har brug for det gennem de moderne teknologier.

Vi vil også fremover blive ved med at udvikle ideer, der kan fremme den bedst tænkelige service over for jægerne, og vi er altid åbne for nye innovative ønsker fra jægerne og deres organisationer.

Det var også i samarbejde med jægerne, at vi i 2012 igangsatte en kampagne med det formål at reducere antallet af anskydninger. Det er ikke rimeligt, at dyr skal leve i pinsler med hagl i kroppen resten af deres liv. Når man går på jagt, skal man kunne ramme. Det er vi enige med jægerne om, og derfor har vi kunnet skabe det gode samarbejde om anskydningskampagnen. Dens mål er at gøre flere jægere bedre til at vurdere afstand-

en til dyrene og kun skyde, når byttet er tilstrækkelig tæt på – og det i øvrigt er forsvarligt.

Anskydningskampagnen skaber opmærksomhed om enkle huskereglere og gode råd, som kan få antallet af anskydninger ned. Jeg håber, at mange vil læse folderen, lægge mærke til de mange iøjnefaldende plakater – og selvfølgelig læse nærmere her i bladet.

Bladet fortæller også om den seneste statistik for vildtudbytte. Der blev nedlagt 170.000 færre stykker vildt end året før, men som man kan læse, er der ganske fornuftige forklaringer på det – og det skyldes bestemt ikke en vigende interesse for jagt.

Interessen for jagt har formentlig aldrig været større, og nye befolkningsgrupper synes at blive tiltrukket af denne form for naturoplevelse. Det glæder vi os til at støtte i Naturstyrelsen i vores arbejde fremover.

Med venlig hilsen
Niels Christensen
Direktør, Naturstyrelsen

Indhold

Færre anskydninger, tak	3	Rig mulighed for at leje jagt på	
"Mit jagttegn"	4	statens arealer	14
Anskydninger med riffel	6	Revision af jagtprøven	15
Bæredygtig afskydning af råvildt	6	Faldvildt vigtigt i overvågning af sygdomme	16
Ny viden om påkørsler af hjortevildt	8	VILREG	17
Schweiss-registret i nye klæder	9	Plant for vildtet	18
Nyt koncept for jagt på kortnæbbet gås	10	Odderen overrasker stadig, men pas på	
Ændring af praksis vedrørende tilsyn		forvekslinger	19
af fælder	11	Vildtudbyttet faldt	20
Forvaltningsplaner for hare og agerhøne	12	Naturstyrelsen	22
Forvaltning af mink	13	Nyttige adresser	22

Færre anskydninger, tak

Ny kampagne skal nedbringe antallet af vilde dyr, der bliver såret af skud og efterfølgende må leve med skader og hagl i kroppen.

Miljøministeriet har siden 1997 haft stor fokus på anskydning af vildt, og det har vist sig, at kampagner har en positiv effekt på antallet af anskydninger. En undersøgelse fra 2011 viser imidlertid, at der er sket en stigning i antallet af kortnæbbede gæs med hagl i kroppen. Undersøgelsen viser samtidig, at den positive udvikling for antallet af ræve og ederfugle med hagl i kroppen er stagneret.

Ét dyr med hagl i kroppen er ét dyr for meget, og derfor har Miljøministeriet efter anbefaling fra Vildtforvaltningsrådet endnu engang valgt at sætte fokus på anskydninger med kampagnen "Færre anskydninger, tak - for vildtets skyld." Kampagnen vil fortsætte i 2013 med særlig fokus på ederfugle og strandjagt.

Det kan du gøre for at undgå anskydninger

For at nedbringe antallet af anskydninger er det vigtigt, at man kender sine egne begrænsninger samt de anbefalede maksimale skudafstande. Med følgende gode råd og enkle huskeregler kan du som jæger gøre meget, for at færre stykker vildt bliver anskudt:

- Foretag korrekt afstandsvurdering
- Vær bevidst om dine skydefærdigheder
- Træn dine skydefærdigheder, så du forebygger anskydninger
- Rådgiv og hjælp andre jægere til at nedbringe antallet af anskydninger
- Forsøg kun med dublé, hvis chancen er oplagt
- Dublé aldrig råvildt med hagl
- Dit forbrug af patroner bør ikke overstige tre pr. nedlagt stykke flyvende vildt og to pr. stykke løbende vildt ved haglbøssejagt
- Tænk dig om, før du trykker på aftrækkeren
- Skyd kun, når der er en god chance for at ramme
- Udvis god moral og ansvarlighed

Skudafstanden er den absolut afgørende faktor i forhold til antal anskydninger. Det gælder, uanset om jagten foregår til lands eller til vands. De anbefalede maksimale skudafstande gælder kun i den mest gunstige situation som for eksempel rent

sideskud til ræv eller side- og spidsskud til fuglevildt. I andre situationer skal skudafstanden være mindre. De anbefalede maksimale skudafstande for jagt med hagl er:

- Råvildt: Max. 20 meter
- Ræv og gås: Max. 25 meter
- Øvrige arter: Max. 30 meter

På naturstyrelsen.dk kan du finde flere oplysninger om anskydningsundersøgelserne og om anskydningskampagnen. Her kan du også finde oplysninger om, hvordan du bestiller kampagne-materialet.

Mads Bank-Mikkelsen, Naturstyrelsen

“Mit jagttegn”

Naturstyrelsens nye jagtportal giver jægerne adgang til selvbetjening.

Den nye jagtportal “Mit jagttegn” har for første gang skabt et samlet overblik over en række selvbetjeningsmuligheder, så jægere fremover kun behøver én indgang, når de for eksempel vil forny jagttegn, indberette vildtudbytte eller tilmelde sig og betale for jagtprøven.

Hvor man før skulle henvende sig til Naturstyrelsens jagttegnsekspedition for at få svar på sine spørgsmål, kan man nu med få klik finde frem til informationerne på hjemmesiden jagttegn.dk. Her finder man jagtportalen “Mit jagttegn”, hvor hver jæger har sin egen personlige indgang til jagttegnssiden.

- I dag skal man kunne få adgang til alle sine jagtoplysninger, uanset om klokken er 23 om aftenen eller 6 om morgenen. Det giver vi nu mulighed for med den nye digitale jagtportal, hvor vi har lagt stor vægt på muligheder, fleksibilitet og overblik for den enkelte jæger, fortæller Mads Bank-Mikkelsen, Naturstyrelsen.

For at logge ind på jagtportalen skal man have NemID. På hjemmesiden nemid.nu kan du finde

information om, hvordan du bestiller dit NemID. Det kræver blot, at du har dit kørekort eller pas parat.

Fremover vil kommunikationen vedrørende jagttegn foregå overvejende via “Mit jagttegn”.

Indberetning af vildtudbytte

På “Mit jagttegn” kan du benytte dig af flere selvbetjeningsmuligheder. En af de vigtigste er “Indberetning af vildtudbytte”. Det er lovpligtigt at indberette det vildt, man har skudt i løbet af året. Det kan nemt gøres på “Mit jagttegn”. Man kan indberette løbende for hver gang, man har været på jagt eller indberette det samlede vildtudbytte ved jagtårets afslutning. Husk også at indberette, selvom udbyttet har været nul.

Som noget nyt er der mulighed for at tilføje yderligere detaljer vedr. pattedyr. For de klovbærende vildarter kan der angives detaljer om dyrets alder, køn, vægt mv. Vildt nedlagt i dyrehaver skal også indberettes, og der er mulighed for specifikt at angive, om vildtet er nedlagt i en dyrehave. Det øgede detaljeringsniveau vil fremadrettet indgå i

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Log ud
Du er logget ind som:
Anonym

FORSIDE VILDTUDBYTTEINDBERETNING BETALINGER SELVBETJENING PROVER MIN PROFIL

Velkommen til Mit jagttegn

På denne side finder du alle informationerne og services tilknyttet dit jagttegn.

Aktuelt

Der er pt. ingen aktuelle informationer

Vildtudbytteindberetning

- Vidste du, at du kan indberette vildtudbytte løbende hele året?
Det er vigtigt, at du indberetter dit vildtudbytte, også hvis du ikke har nedlagt noget. Tallene for det indberettede vildtudbytte bliver blandt andet brugt til at vurdere vildtbestandens tilstand, når jagtårets revideres

Indberet vildtudbytte

Selvbetjening
Her kan du bl.a. bestille et erstattingsjagttegn, finde forsikringsbetingelser og bestille et bekræftelsesbrev til brug ved ansøgning om udenlandsk jagttegn.

Betalinger
Her kan du betale for jagttegn, prøvegebyrer samt printe en kvittering. Du kan også se en oversigt over dine sidste indbetalinger.

Prover
Her kan du bl.a. tilmelde dig jagt-, buejagt- og rifleprøven.

Naturstyrelsen | Hørsbølgade 53 | 2100 København Ø | Tlf. 72 54 30 00 | mail@nst.dk

Forsiden på “Mit jagttegn”.

Foto: Peter Lassen

grundlaget for den årlige vildtudbyttestatistik samt de regionale bestandsvurderinger.

Inge Winckelmann fra Jagttegnsekspeditionen ser frem til, at en del trivielle arbejdsopgaver forsvinder: – Den største gevinst ved den nye jagtportal er nok, at vi ikke længere manuelt skal indtaste riffelprøve-resultaterne, som før kom på papir fra Danmarks Jægerforbund. Det tog alligevel noget tid at taste hvert enkelt resultat ind. Nu skal de riffelprøve-sagkyndige indberette direkte i systemet.

Jagttegnsafgift

Fremover kan du betale jagttegnsafgiften på én af følgende måder:

1. Via pengeinstitutternes betalingservice, PBS
2. Via "Mit Jagttegn" med betalingskort
3. Via Netbank med OCR-linie fra "Mit Jagttegn".

Når jagten går til udlandet

En anden ting der bliver lettere på "Mit jagttegn", er, at jægere kan få udskrevet et bekræftelsesbrev på eksempelvis tysk, så man kan bevise i Tyskland, at man har et gyldigt, dansk jagttegn.

– Det er helt nyt, at jægerne nu selv kan udskrive attester, siger Inge Winckelmann.

Tilmelding til prøver

Det er også på "Mit jagttegn", at man kan tilmelde sig prøver. Det gælder både den almindelige jagtprøve, buejagtprøven og riffelprøven.

Så snart våbenkursuslæreren har indberettet jagttegnsaspiranter, vil de kunne anvende jagtportalen og få adgang til deres personlige side.

– Vi har arbejdet hårdt for at få jagtportalen op at køre, og vi har haft et tæt og godt samarbejde med Danmarks Jægerforbund. Jægerne er med tiden blevet fortrolige med digital kommunikation både med jægerforbundet og Naturstyrelsen, så det er kun helt naturligt, at vi nu tager skridtet fuldt ud og giver adgang til alle oplysninger via nettet 24 timer i døgnet, siger Mads Bank-Mikkelsen.

Du kan læse mere om den nye jagtportal på Naturstyrelsens hjemmeside.

Steffen Ejstrup, Naturstyrelsen

Mit jagttegn

For at komme ind på jagtportalen skal du skrive adressen jagttegn.dk. Her kommer du ind på Naturstyrelsens hjemmeside og klikker videre ved hjælp af et tryk på den grønne firkant med teksten "Mit jagttegn". Når du trykker på dette felt, kommer der en boks op på hjemmesiden, der beder om NemID. Du kan læse mere om NemID og få vejledning på hjemmesiden nemid.nu.

Når du lukker boksen, kommer du til NemIDs adgangsboks, hvor du skal anvende dit bruger-id samt password/kodeord. Herefter er du i gang med "Mit jagttegn", hvor du finder de 6 menupunkter:

- Forside
- Vildtudbytteindberetninger
- Betalinger
- Selvbetjening
- Prøver
- Min Profil

Anskydninger med riffel

Jagt med kugle er som udgangspunkt en rigtig effektiv jagtform, men ligesom med hagl kan der desværre ske anskydninger.

De fleste anskydninger sker på grund af jægerens manglende kendskab til egne begrænsninger. Ved riffeljagt kan det være dine maksimale skudafstande liggende med fast anlæg, siddende med skydestok, stående osv.

Udover skudafstanden er der en række andre faktorer, man skal tage højde for på riffeljagt – om der er grene i vejen, om dyret er i bevægelse mm.

Det vigtigste er dog den enkelte jægers opfattelse af egne evner under selve jagtudøvelsen. Hvis den ikke er realistisk, stiger risikoen for anskydninger. Her er kodeordet (akkurat som for jagt med hagl): Træning, træning og mere træning.

Med fast anlæg vil et riffelskud til et dyr, der står frit med siden til, og er indenfor 100 meter, være en overkommelig opgave for næsten alle riffeljægere. Til forskel fra et haglskud, hvor haglsværmen hurtigt mister den dræbende effekt, har en kugle dræbende effekt på meget længere afstand – længere end det jægeren formår at afgive et forsvarligt skud på. Derfor stiller riffelskydning store krav til den enkelte

jæger om ikke at blive fristet af muligheden for at skyde på et dyr, der er for langt væk.

Hyppig træning med riflen i forskellige jagtrelevante situationer giver et godt kendskab til egen formåen. Det er ikke nok bare at skyde jagtriflen ind, liggende med fast anlæg eller i bænke.

Feltskydning er en god måde at prøve sig selv af på. Her skydes til mål i terrænet, på forskellige afstande, under jagtrelevante forhold. Da der samtidig er lidt pres i form af konkurrence, giver resultaterne et godt billede af, hvad man kan som jæger.

En anden væsentlig kilde til anskydninger er for stor risikovillighed hos den enkelte jæger. Husk derfor resultaterne fra træningsbanen og glem ikke, at forholdene under jagt ofte er langt vanskeligere end under træning. Forvent derfor ikke, at du skyder bedre, end sidst du var på skydebanen eller til feltskydning.

Sandor Hestbæk Markus, Naturstyrelsen

Foto: Peter Lassen

Bæredygtig afskydning af råvildt

Råvildt er blevet almindeligt og viden om bæredygtig afskydning derfor vigtig for mange jægere.

For 25 år siden var det at nedlægge hjortevildt ikke normalt for den almindelige jæger. Jagt foregik på småvildt som duer, fasaner og ænder. Men i dag er råvildtet en almindelig vildtarter for mange danske jægere. Uden særlige tiltag har råvildtet spredt sig over hele landet. Denne succes bør dog ikke friholde nutidens jægere fra at forvalte råvildtet med omtanke.

Hjortevildt har en langt højere levealder end de fleste småvildtarter. Et rådyr kan blive 10-12 år, et kronedyr 15-20 år. For at jagten på disse vildtarter er

bæredygtig, kræves der derfor en langsigtet forvaltning, som rækker flere sæsoner frem.

I mange år har det eneste forvaltningstiltag for råvildtet været: "Skån råen". Parolen har medvirket til spredningen af råvildtet til alle egne, men forvaltning af råvildt er andet og mere end at skåne råerne. Jægerens bevidste afskydning af hjortevildt påvirker bestandens sammensætning. Naturlige dødsårsager som sygdom, hårde vintre og prædation rammer især de mest sårbare individer.

Jagt på hjortevildt er en jagtform, hvor der

nedlægges et specifikt dyr. Jægeren vælger således at nedlægge en buk eller et lam etc. I modsætning hertil er småvildtsjagten mere vilkårlig – her skydes agerhønen yderst i flokken, eller den due, som slår på lokkerne. Differentiering på køn og alder er oftest umulig.

Afskydning af hjortevildt er ofte fokuseret på handyrene. Men skal afskydningen være bæredygtig, bør der mindst nedlægges ét lam eller én kalv for hvert voksent dyr, der nedlægges. Der bør endvidere nedlægges et hundyr for hvert handyr, der nedlægges i en given bestand. En ensidig afskydning af handyr er ugunstig, idet:

- 1) Handyrenes gennemsnitsalder reduceres betragteligt.
- 2) Områdets bæreevne overskrides i kraft af overproduktion.

Ad 1) Det er væsentligt at gennemsnitalderen for hjorte/bukke i bestanden afspejler dyrenes udviklingspotentiale i forhold til den naturlige selektion handyrene imellem. Således bør halvdelen af hjorte i en bestand være ældre end 4 år, for bukke bør halvdelen af bestanden være ældre end 2 år.

Ad 2) I bestande, hvor der er for stor afskydning af handyr i forhold til hundyr, vil bestanden være domineret af mange voksne og dermed fertile hundyr. Her vil produktionen af lam/kalve stige i takt med, at skævvridningen i fordelingen mellem han- og hundyr øges. På et tidspunkt vil terrænets bæreevne overskrides, og herefter begynder dyrenes kondition (vægt) at falde. En konditionsnedsættelse medfører svækkelse af bestanden samt faldende produktion.

Terræners bæreevne ændres over sæsonen og over årene, efter den afgrøde eller den type skov, der findes på arealet. Denne variation i bæreevne har indflydelse på, hvor og hvor meget vildt der kan nedlægges. De færreste jægere har jagtterræner, hvor man selv kan bestemme den samlede forvaltning. Dels vil dyrenes territorier krydse ejendomsskel, dels vil dyrene opholde sig forskellige steder afhængigt af årstiden. Fornuftig forvaltning af råvildt skal derfor ske naboer imellem.

Afskydning af trofæbærende ældre handyr er ikke at betragte som en rettighed, men som et privilegium, som følger af en fornuftig forvaltning med gensidig forståelse mellem naboer og interessenter.

Sandor Hestbæk Markus, Naturstyrelsen og
Mads Flintstrup, Danmarks Jægerforbund

Hvor meget kan man nedlægge

Et regneeksempel fra et gennemsnitligt jagtterræn med vekslende skov og mark og en typisk råvildtbestand på omkring 20 dyr pr. 100 ha. Her vil bestanden, hvis den er bæredygtigt forvaltet, bestå af lige mange handyr og hundyr. Ved en gennemsnitlig produktion på ca. 1,8 lam pr. voksent hundyr og en ungedødelighed på omkring 40% vil der være et årligt tillæg på ca. 10 dyr pr. 100 ha.

Har man for eksempel et jagtterræn på 10 ha med en sådan bestand, vil en bæredygtig afskydning være omkring ét dyr pr. år. Det vil sige, at man bæredygtigt højst kan nedlægge én buk hvert fjerde år. I de mellem-liggende sæsoner kan man nedlægge op til ét lam eller én rå dog maksimalt et dyr pr. år. Dette tal kan kun bæredygtigt overskrides, såfremt dine jagtlige naboer er indforstået med, at du nedlægger nogle af de dyr, som de ellers kunne nedlægge!

Foto: Peter Lassen

Hjortevildtgrupperne

Då- og kronvildt bevæger sig over store arealer (mere end 1.000 ha). Det betyder, at då- og kronvildtforvaltning skal ske i en langt større skala end blot naboer imellem. For at sikre en god forvaltning er der nedsat 12 regionale hjortevildtgrupper, der dækker hele landet. Disse består af repræsentanter fra jordbrugets organisationer, de grønne organisationer og med jægerforbundets repræsentant som formand. Grupperne refererer til den nationale hjortevildtgruppe under Vildtforvaltningsrådet. Gruppernes opgave er at identificere regionale forvaltningsudfordringer og finde løsninger på disse.

Du kan læse mere om hjortevildtgrupperne på Naturstyrelsens hjemmeside naturstyrelsen.dk, hvor du også finder de to foldere om hjortevildtforvaltning "Kronvildt i Danmark" og "Dåvildt i Danmark" udgivet af Naturstyrelsen i 2012.

Ny viden om påkørsler af hjortevildt

I 2002 iværksatte Naturstyrelsen i samarbejde med Danmarks Jægerforbund og Aarhus Universitet et projekt med det formål at indsamle præcise data til kortlægning af påkørte større vilde dyr i Danmark og efterfølgende analyse af påkørselsforholdene.

Med hjælp fra schweishundeførere og Naturstyrelsens lokale naturforvaltningsenheder blev der fra 2003 til udgangen af 2011 registreret 30.575 påkørte større vilde dyr, hvilket dækker over: 27.130 rådyr, 1.017 kronstyr, 1.289 dådyr, 125 sika, 532 ræve og 482 andre dyr. Rådyr udgør således 89% af det samlede antal registrerede individer, og der er særligt sat fokus på denne art i analysearbejdet.

I perioden op til 2007 ligger de årlige registreringer relativt stabilt på mellem 2.800 og 2.900 individer. Fra 2008 og fremad sker der år for år en jævn stigning til 4.751 i 2011. Det øgede antal i 2011 kan ikke umiddelbart forklares ud fra en betydelig større trafikintensitet eller ekstraordinære kampagner for dataindsamling men indikerer formentlig, at bestandene af hjortedyr (specifikt rådyr) øges og dermed også, at et større antal påkøres.

For rådyrets vedkommende påkøres der dobbelt så mange hunner som hanner, og denne forskel ses i alle årets måneder bortset fra maj. For kronstyr og dådyr er billedet nærmest det modsatte, idet der samlet på årsbasis påkøres flere hanner end hunner. Fordelingen er dog meget afhængig af hvilken måned, der fokuseres på. For de tre arter er det primært de voksne dyr, der er involveret i kollisioner med motorkøretøjer, henholdsvis rådyr (61,3%), kronstyr (62,3%) og dådyr (52,8%), hvilket formentlig skyldes, at de voksne individer generelt har større aktivitetsområder end de yngre.

Det har de senere år været fremført, at der var en sammenhæng mellem antallet af kollisioner med vildt og overgangen om foråret fra vintertid til sommertid og om efteråret fra sommertid til vintertid. Analyserne af de indsamlede data viser imidlertid, at antallet af påkørsler af rådyr ikke stiger ved trafikanternes ændrede adfærdsmønstre om foråret og efteråret. Antallet af påkørsler stiger derimod markant sidst i april-først i maj og om efteråret gennem hele september og oktober. Forklaringen er formentlig, at i maj etablerer bukkene territorier, og sidste års lam presses væk af hunnerne, og at

Foto: Peter Lassen

udbuddet og fordelingen af føde i landskabet ændres markant i september og oktober.

Effektiviteten af forskellige afværgeforanstaltninger og erfaringer i forhold til at hindre påkørsler er også blevet vurderet. Resultaterne heraf bliver bragt i en rapport senere på året, og det er forventningen, at de kan anvendes i forbindelse med iværksættelse af tiltag på de strækninger, som udpeges som dem, der har størst risiko for påkørsler af hjortedyr.

Seniorforsker Aksel Bo Madsen
& seniorrådgiver Morten Elmeros, DCE, Aarhus Universitet

Foto: Peter Lassen

Schweiss-registret i nye klæder

Schweiss-registret har i foråret 2012 revideret hjemmesiden.

På schweiss.dk kan man altid finde en opdateret liste over legitimerede hundeførere. Hjemmesiden erstatter den trykte udgave af schweiss-registret, der tidligere udsendtes med Vildtinformation, og som ikke rummede de samme muligheder for løbende opdatering.

Ud over selve registret finder du på hjemmesiden flere informationer om det arbejde, der udføres i og omkring schweiss-registret, og om den bagvedliggende organisering. Her finder du også regler og lovgivning om schweiss-hundenes arbejde. Du kan bl.a. læse om forpligtigelsen til at rekvirere en hundefører, som er optaget i schweiss-registret, når der er tegn på anskydning af klovbærende vildt, og dette ikke er fundet indenfor 6 dagtimer.

Schweiss-registret er en succes, og eftersøgningsmængden stiger jævnt fra sæson til sæson. Der blev udført 11.546 jagteftersøgninger i sæsonen 2011/12, som var en stigning på 13% fra året før. Schweiss-registrets succes er baseret på et korps af engagerede og kompetente hundeførere.

Hundeførerne nyder stor respekt og tillid hos jægerne, der rekvirerer dem med den største selvfølgelighed, når anskydningen er sket. Står du i den kommende jagtsæson overfor, at dit skud ikke umiddelbart leverede dyret, så tøv ikke med at rekvirere en af de ca. 185 legitimerede hundeførere for at få foretaget en kvalificeret eftersøgning af det påskudte stykke vildt. Husk tydeligt at afmærke skudstedet, og hvor du stod, og lad så de dygtige hundeførere udføre deres arbejde – så kan du ikke gøre mere som jæger!

Mads Flinterup, Schweiss-sekretariatet

Ved henvendelse til Schweiss-sekretariatet på info@schweiss.dk eller 8888 7500 kan du stadig få tilsendt en papirversion af schweiss-registret.

Kortnæbbede gæs.
Foto: Magnus Elander

Nyt koncept for jagt på kortnæbbet gås

Der er så mange overvintrende gæs i Europa som aldrig før. Til stor glæde for naturiagttagere og jægere, men til gene for landbruget.

I regi af Vandfugleaftalen under Bonn-konventionen (AEWA) tages der nu initiativ til at lave en international, såkaldt adaptiv forvaltning af Svalbard-bestanden af kortnæbbet gås, så konflikter håndteres på en bæredygtig måde. Svalbard-bestanden af kortnæbbet gås trækker gennem Norge og overvintrer i Danmark, Holland og Belgien. Bestanden er steget fra omkring 15.000 i 1960'erne til omkring 80.000 individer i dag, og gæssene giver anledning til skader på afgrøder især om foråret. Endvidere forårsager gæssene i stigende omfang ødelæggelse af sårbar tundravegetation på ynglepladserne på Svalbard. De fire lande, der huser bestanden, har i 2012 indgået aftale om en forvaltningsplan, som skal sikre en levedygtig bestand, som holder et stabilt niveau. For første gang i europæisk vandfugleforvaltning er man blevet enige om at sætte et bestandsmål på omkring 60.000 individer. Bedre organiseret jagt i Danmark og Norge, hvor bestanden har jagttid, skal være redska-

bet til at holde bestanden på dette niveau. Målet skal sikre, at bestanden hverken eksploderer eller trues af overudnyttelse. I de kommende år, hvor bestanden fortsat er større end bestandsmålet, kan der således skydes flere gæs end nu, hvor der i Danmark og Norge tilsammen årligt nedlægges omkring 11.000 kortnæbbede gæs. Reduceres bestanden til de 60.000, er der imidlertid behov for, at jagten reguleres afhængigt af ungeproduktionen.

Dette koncept kræver en række nye tiltag. Først og fremmest skal der være en tæt årlig overvågning af bestanden og jagtudbyttet. Der udvikles i øjeblikket modelværktøjer, som på baggrund af bestandsstørrelse, jagtudbyttet i den forgangne sæson og forudsigelse af årets ungeproduktion på Svalbard (ud fra sne- og temperaturforhold på Svalbard i maj), skal give en vurdering af, hvor mange gæs der kan skydes i den kommende jagtsæson. Det er ikke meningen, at jagtudøvelsen skal reguleres hvert år, men der skal holdes øje med,

at der ikke sker en dramatisk overudnyttelse til fare for bestanden. Sker det, kan danske og norske myndigheder tage skridt til at afkorte jagtsæsonen med kort varsel. Men ellers forventes jagtreguleringen at følge den ordinære jagttidsrevision. Samlet betyder det, at Danmark og Norge skal samarbejde om at koordinere jagtreguleringen på en fleksibel måde, baseret på viden som løbende opdateres og ud fra en målsætning, som alle landene er enige om. Der ligger det "adaptive" element. I forvaltningsplanen er det også et mål, at anskudning skal holdes på et minimum. Begge lande har således et ansvar for, at jagten udføres på en forsvarlig måde.

Jagten bliver et forvaltningsværktøj, og det er vigtigt, at gåsejægerne i Danmark og Norge medvirker. Forvaltningsplanen giver muligheder for mere gåsejagt, men under ansvar. I både Norge og Danmark er der iværksat forsøg, som skal belyse,

hvordan gåsejagt kan organiseres, så der kan skydes flere gæs, uden at de fordrives. Det kommer til at kræve bedre organisering af jagten på større arealer, dvs. på tværs af ejendomsgrænser og jægere imellem. På private arealer skal dette ske ved frivillige aftaler. Forsøgene i Danmark starter i jagtsæsonen 2013/14 på to områder i Vestjylland og Thy, hvor aftaler om forsøgsordninger er på plads. Projektet, der udføres i et samarbejde mellem Danmarks Jægerforbund, Aarhus Universitet og lokale lodsejere, inkluderer også kurser i udførelse af god gåsejagt. Naturstyrelsen bidrager til koordinering af forvaltningsplanen.

Den internationale forvaltningsplan og gåsejagt-projektet kan følges på kortnaeb.au.dk.

Professor Jesper Madsen, DCE, Aarhus Universitet

Ændring af praksis vedrørende tilsyn af fælder

Ny teknologi muliggør endnu et alternativ til fysisk tilsyn af fælder.

I vildtskadebekendtgørelsen findes der allerede en undtagelse fra fysisk tilsyn af fælder morgen og aften ved anvendelse af f.eks. de såkaldte sms-fælder, der sender besked, når fælden klapper. Denne bestemmelse siger, at fælden skal tilses fysisk indenfor 12 timer fra en sådan besked er sendt.

Formålet med bestemmelserne om tilsyn er at sikre, at dyrene ikke kommer til at sidde mere end en halv dag i fælderne.

På baggrund af den stigende udbredelse af vildtkameraer er det blevet relevant at vurdere, om denne teknologi fremadrettet skal kunne benyttes i forbindelse med tilsyn af fælder. Visse vildtkameraer kan indstilles til at sende billeder med bestemte intervaller - eksempelvis morgen og aften eller oftere.

Hidtidig praksis har været, at tilsynet skal være fysisk, da teknologien ikke har muliggjort andet. Med de nye vildtkameraer, hvor man tydeligt vil kunne konstatere, hvorvidt fælden er udløst, er det blevet muligt at erstatte det fysiske tilsyn med en elektronisk overvågning.

Spørgsmålet har været drøftet i Vildtforvaltningsrådet, hvor der blev udtrykt ønske om, at den nye teknologi skal kunne udnyttes til at effektivisere indsatsen ved fældefangst. Ændringen må imidlertid ikke betyde, at dyr kommer til at sidde længere i fælderne end hidtil.

På den baggrund er det Naturstyrelsens opfattelse, at tilsyn morgen og aften fremover kan foregå ved hjælp af vildtkameraer, forudsat, at dyr ikke kommer til at sidde længere i fælderne end hidtil. Hvis der eksempelvis kun sendes billeder morgen og aften, skal man sikre sig, at man øjeblikkeligt kan tage ud til fælden og fysisk udtage dyret af fælden, når billedet viser, at fælden er klappet. Øges antallet af fremsendte billeder, vil det kunne give en lidt større fleksibilitet. Men udgangspunktet er fortsat, at den, der er ansvarlig for fælden, skal sikre, at dyrene ikke er i fælden længere end nødvendigt, og ikke længere tid end de ville kunne være, hvis tilsynet skete fysisk morgen og aften.

Jens Skovager Østergaard, Naturstyrelsen

Foto: Peter Lassen

Forvaltningsplaner for hare og agerhøne

Forvaltningsplanerne samler viden om de to arter og vil indgå i de kommende års indsats.

Udarbejdelse af forvaltningsplanerne har været fulgt af en følgegruppe bestående af Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Skovforening, Dyrenes Beskyttelse, Friluftsrådet og Landbrug & Fødevarer. Naturstyrelsen har endvidere haft planerne i offentlig høring.

De to planer beskriver de nuværende problemer for harer og agerhøns og danner rammen for de kommende års konkrete indsats. Planerne samler den viden, der foreligger for de to arter, hvad angår biologi, bestandsstatus, lovgivningsmæssige forhold og ikke mindst hvilke forhold, der truer henholdsvis gavner arterne. Ud fra denne viden planlægges den konkrete indsats for de kommende år.

Da begge arter har forskellige forhold og bestandtæthed fra egn til egn, angiver planerne retningslinjer for den jagtlige udnyttelse i forhold til den lokale bestands størrelse samt forslag til graduerede målsætninger for lokale hare- og agerhøne-

bestande. Målet med forvaltningen er, at begge arter skal være almindelige og udbredte.

De næste skridt

Som det fremgår af planerne, foreligger der rigtig meget viden. For agerhønen er både problemer og løsningsmuligheder godt belyst. For haren derimod er det fortsat ikke klart, hvad der er årsag til den øgede dødelighed hos killinger og dermed en ringere tilgang til næste års bestand. Der vil nu blive arbejdet videre ad flere spor: Konkret forbedring af levevilkår, forskning samt øget formidling. Naturstyrelsen har i samarbejde med Danmarks Jægerforbund og Landbrug & Fødevarer udarbejdet et indstik til bladet Jæger og til Landbrugsavisen med information om nogle af de muligheder, der er for at gøre en indsats for de to arter. Her er bl.a. gode råd om, hvordan og hvornår tiltagene etableres, og hvilke arter de gavner.

Indstikket fulgte med Jæger nr. 1. fra januar 2013 og Landbrugsavisen fra den 4. januar 2013.

Følgegruppen, der blev nedsat i forbindelse med udarbejdelsen af planerne, arbejder nu videre for at sikre den bedst mulige opfølgning. Gruppen er udvidet med NaturErhvervstyrelsen og Aarhus Universitet, Nationalt Center for Miljø og Energi.

Dannelse af markvildtlav skal forbedre levesteder

Danmarks Jægerforbund stillede i følgegruppen forslag om oprettelse af markvildtlav med tilknyttede markvildtrådgivere. Markvildtlavene består af frivillige, og tanken er, at hvert enkelt lav beslutter at iværksætte tiltag, der forbedrer forholdene for harer

og agerhøns. Det kan være alt fra etablering af vildtstriber til prædator kontrol. Til hvert lav tænkes tilknyttet en markvildtrådgiver, der i samarbejde med lavet udarbejder en markvildtplan for de arealer, der indgår i lavet. Med markvildtplanen får lodsejerne en konkret præsentation af muligheder for natur- og vildtplejeforanstaltninger, der kan integreres i driften.

Naturstyrelsen har givet tilsagn om tilskud til et pilotprojekt, der skal fastlægge det endelige koncept og igangsætte arbejdet i en række lav. Projektet vil køre i regi af Danmarks Jægerforbund.

Camilla Uldal, Naturstyrelsen

Forvaltning af mink

I forbindelse med forvaltningsplanen for mink fra juni 2012, blev der udvalgt 20 særlige indsatsområder, hvor indsatsen mod mink skulle intensiveres.

I december 2011 blev der i Vildtforvaltningsrådet givet grønt lys til anvendelse af slagfælder på flydeplatforme i en prøveperiode. Forudsætningen for opbakningen var, at brugen af slagfælder evalueres med udgangen af 2013 med særlig fokus på slagfældernes effektivitet og selektivitet (dvs. fældernes evne til at dræbe minken øjeblikkeligt og minimere bifangst). I løbet af sensommeren 2012 blev der af Danmarks Jægerforbund afholdt kurser specifikt i minkregulering med fokus på vildtbiologi, anvendelse af slagfælder, lovgivning, etc. I 15 af indsatsområderne er implementeringen af indsatsen iværksat. I de resterende 5 områder påbegyndes reguleringen i løbet af foråret 2013.

På nuværende tidspunkt er der på hjemmesiden minkpolice.dk registreret 90 fældefangede mink. Hjemmesiden anvendes, i relation til forvaltningsplanen, foreløbig kun til registrering af fældefangst indenfor de særlige indsatsområder.

Totalt er 90 mink fanget. 55 i slagfælder, 27 i trådfælder uden sms-modul og 8 i trådfælder med sms-modul. Bifangsten har været begrænset til 2 ildere og 2 andefugle, som er fanget i trådfælder og efterfølgende sat fri. Set i lyset af, at projektet i 2012 har været i en opstartsfasen med fokus på rekruttering af frivillige, afholdelse af kurser, udlevering af

Flydefælde til mink.
Foto: Peter Kubstrup,
Naturstyrelsen

materiel mv., er konklusionen, at projektet er kommet godt i gang.

Forvaltningsplanen fra 2012 kan findes på naturstyrelsen.dk. Her kan du bl.a. læse om de 20 indsatsområder.

Uffe Strandby, Naturstyrelsen

Foto: Peter Lassen

Rig mulighed for at leje jagten på statens arealer

Naturstyrelsen har mere end 200 arealer over hele landet, som alle med jagttegn har mulighed for at leje jagten på. Næste udbudsrunde er i april 2013.

Hvis man ikke selv ejer jord, skov og marker til jagt, eller man ønsker øgede jagtmuligheder, kan man leje sig ind hos staten.

De godt 200 arealer, hvor Naturstyrelsen udlejer jagten, er fordelt over hele landet fra Blåvandshuk i vest til Bornholm i øst. Som noget nyt udbydes der nu også områder, hvor jagten ikke før har været udlejet til private. Fremover vil man eksempelvis kunne leje jagten i Vrøgum ved Oksbøl.

Leje af jagten på et af statens arealer sker normalt for en femårig periode, hvor der er mulighed for forlængelse i yderligere fem år. Udleje af jagt sker ved offentligt udbud, hvor det sædvanligvis er den højest bydende, der løber med jagten.

I april 2013 går den næste udbudsrunde i gang. Det kan man læse mere om på Naturstyrelsens hjemmeside under punktet "Naturoplevelser", videre til "Jagt" og klik på "Jagt i statsskovene". Her kan man desuden altid holde sig opdateret om, hvilke jagt-arealer der aktuelt udbydes.

Tag på jagt bare for en enkelt dag

Det er også muligt som enkeltperson at komme på jagt på statens arealer uden at skulle leje et areal i flere år.

Naturstyrelsen afholder hvert år dagjagter med haglbøsse eller riffel, hvor jægere fra hele landet har mulighed for at opleve jagten og naturen i de store vestjyske plantager. Det er Naturstyrelsens naturforvaltningsenheder Blåvandshuk og Vestjylland, der står for dagjagterne.

Flere af de udbudte trykjagter med riffel er todagesarrangementer, hvor man også kommer på besøg på en skydebane. Den ene aften er der desuden stor middag med "Vestjysk buffet".

Alle arrangementer henvender sig til både nybegynderen og den mere erfarne jæger.

Du kan læse mere om udlejning af jagt i stats-skovene og om køb af dagjagter på Naturstyrelsens hjemmeside naturstyrelsen.dk

Caroline Bald, Naturstyrelsen

Foto: Peter Lassen

Revision af jagtprøven

Miljøministeren har igangsat en omfattende revision af jagtprøven.

Styregruppen til revision af jagtprøven, som er nedsat af Vildtforvaltningsrådet, har færdiggjort sit arbejde og forelagt det for Vildtforvaltningsrådet. Rådet har enstemmigt indstillet forslaget.

Styregruppen blev nedsat for at få vurderet, om den 50 år gamle prøve lever op til tidens krav. Gruppen, der tager jagttegn, har ændret sig. De er f.eks. i højere grad fra byen, og er generelt lidt ældre. Det betyder, at en del af jægerne har et andet erfaringsgrundlag for så vidt angår jagt og natur. Det stiller nye krav til uddannelsen. Der har været fokus på at sikre, at jægerne er tilstrækkeligt uddannede til at ramme og til at håndtere det nedlagte vildt. Derudover skal uddannelsen give tilstrækkelig kendskab til jagtetik, naturpleje og vildtbiologi.

Styregruppen har vurderet hele den nuværende jagtprøve, og anbefalingen er at ændre en række forhold:

- Ny formålsbeskrivelse, som afspejler kravene til fremtidens jægere, jf. ovenfor.
- Nyt pensum, hvor der lægges større vægt på artsbestemmelse og vildtbiologi, naturpleje, håndtering af nedlagt vildt, jagtetik- og etikette, skudafgivelse, og mindre vægt på våbentekniske emner.
- Ny teoretisk prøve, hvor der indføres nye typer spørgsmål - fx med udgangspunkt i situationsbeskrivelser, som det kendes fra køreprøven, og hvor eksaminering i artskendskab sker på baggrund af fotos, der ikke på forhånd er kendt af aspiranten. Selve afholdelsen af prøven vil ske på samme måde som hidtil.
- Fire dages obligatorisk kursus med fokus på de mere håndværksmæssige færdigheder; indskydning og tilpasning af våben, hvordan man lærer at ramme, håndtering af nedlagt vildt, naturpleje, jagtetik og -etikette.
- Undervisere skal godkendes: Det indstilles også, at underviserne i fremtiden certificeres af Naturstyrelsen på baggrund af et gennemført kursus og bestået prøve. Certificeringen vil ske for 5 år ad gangen. Dermed sikres, at underviserne er kvalificerede til at varetage undervisningen, fagligt og pædagogisk. Dette forløb

bliver udviklet i samarbejde med Danmarks Jægerforbund.

- Haglskydeprøve: Teoriprøve og praktisk prøve kan fortsat aflægges samme dag og i forlængelse af hinanden. Den praktiske prøve fastholdes, da den fungerer godt, og da sikker våbenbetjening samt afstandsbedømmelse stadig er afgørende. Efter at have bestået prøverne, teoretisk og praktisk, foreslås det, at aspiranten får tilladelse til at købe et haglvåben, men at våbnet endnu ikke må anvendes til jagt. Det må først ske, når skydeprøven er bestået. Denne består af en serie på i alt 18 duer fra 3 forskellige retninger. Aspiranten skal ramme mindst 2 duer fra hver retning for at bestå. Efter at haglskydeprøven er bestået, kan man senere supplere med riffel- og/eller buejagtprøve.

Styregruppen og Vildtforvaltningsrådet vurderer, at der med disse ændringer kan skabes et fundament, der sikrer, at fremtidens jægere er rustet til samfundets krav om bæredygtig jagt med færre anskydninger samt til at indgå som naturforvaltere.

Miljøministeren har godkendt indstillingen fra Vildtforvaltningsrådet og revisionen er igangsat. Ambitionen er, at den nye prøve skal træde i kraft for jagtprøver afholdt fra foråret 2014.

Søren Friese, Naturstyrelsen

Foto: Peter Lassen

Jagttegn og prøver i 2012

- 174.627 løste jagttegn (ultimo 2012).
- 8.225 aflagde jagtprøve. 5.343 (65,0%) bestod. I 2011 bestod 67,5%
- 4.541 aflagde riffelprøve. 3.446 (75,9%) bestod. I 2011 bestod 75,8%
- 393 aflagde buejagtprøve, inkl. buejægere til fornyet buejagtprøve. 349 (88,8%) bestod. I 2011 bestod 86,3%

DTU Veterinærinstituttets dyrlæge Elisabeth Holm obducerer her et indsendt rådyr, som viste sig at have mistet livet pga. en problematisk tvillingdrægtighed.
Foto: Tom Ingvarsen/DTU Veterinærinstituttet

Faldvildt vigtigt i overvågning af sygdomme

Indsendelse og undersøgelse af faldvildt - dødfundet vildt i naturen - er en vigtig brik i overvågningen af sygdomme i det danske vildt. Arbejdet er afhængigt af jægere og andre, der færdes i naturen.

Systematiske undersøgelser af sygdomme hos faldvildt blev indført i Danmark i 1932 og var antagelig de første af sin art i verden. Arbejdet består i at konstatere, hvilke sygdomme der findes hos vildtet, der kan have betydning for vildtet og for husdyr, fødevarer og mennesker (zoonoser).

Undersøgelserne af faldvildt er baseret på, at engagerede jægere og andre borgere, der kommer i naturen, indsender eller indleverer vildt til undersøgelse på DTU Veterinærinstituttet. Det kan f.eks. være, at man finder et dødt dyr et uventet sted, eller at man ved opbrækning af et dyr finder symptomer, man ikke kender.

Udgifterne til indsendelsen af dyret betales af indsender, mens undersøgelsen - lige fra selve obduktionen til alle analyser for virus, bakterier eller parasitter - betales af Naturstyrelsen. Undersøgelsens svar sendes til indsenderen, og resultaterne indgår i overvågningen af det danske vildt.

Det er meget vigtigt, at der med alt indsendt vildt følger en indsendelsesseddel med oplysninger om fundet - f.eks. dato, fundsted og årsag til indsendelse.

Disse informationer er afgørende for, at undersøgelsens resultater kan bruges i overvågningen af sygdomme. Især hvis der findes en farlig zoonose som rævens dværgbændelorm, eller der påvises (nye) sygdomme, der har betydning for vildtbestandens sundhed.

Afgørende overvågning

DTU Veterinærinstituttet har i 2012 undersøgt materiale fra mere end 1200 vilde dyr fra hele landet - en stigning på næsten 50% i forhold til tidligere år. Og der er en række eksempler på, at netop faldvildt-undersøgelserne er med til at diagnosticere udbrud af sygdomme tidligt i en epidemi eller afsløre helt nye smitstoffer. I 2012 blev der fundet hvalpesyge i vilde ræve samtidig med, at der var en stor epidemi på jyske minkfarme. Som noget nyt blev der også fundet rævens dværgbændelorm i 4 sønderjyske ræve, parasitten *Setaria* i to rådyr samt trikiner i bornholmske mink.

Dyrlæge PhD Mariann Chriél, DTU Veterinærinstituttet

Læs mere

om indsendelse af faldvildt og hent indsendelsessedlen på vildtsundhed.dk

Indsendelse skal ske til:

DTU Veterinærinstituttet
Bülowsvej 27
1870 Frederiksberg C

Foto: Peter Lassen

VILREG

Det er to og et halvt år siden, at Naturstyrelsen indførte det elektroniske sagsbehandlingssystem VILREG. Med det kan de danske lodsejere let og hurtigt søge om tilladelse til at regulere skadevoldende vildt.

I 2012 behandlede Naturstyrelsen mere end 11.000 elektroniske ansøgninger om regulering. Naturstyrelsen glæder sig over, at så mange lodsejere er blevet opmærksomme på VILREG og har taget systemet til sig. Da der er enkelte, som fortsat ikke bruger systemet, kommer vi med endnu en opfordring til at prøve det. Du vil opdage, at systemet er enkelt og hurtigt at bruge. Du kommer ind i systemet via naturstyrelsen.dk eller virk.dk, hvorefter du logger på med NemID.

Hurtig sagsbehandling

Når du som lodsejer oplever skadevirkninger fra vildtet, er VILREG en hurtig og nem løsning. Ansøgningen kan udfyldes og indsendes, når det passer dig. Ansøgningen er enkelt opbygget, og den vil normalt være hurtig at udfylde for ejeren, brugeren eller forvalteren, da denne typisk vil have et indgående kendskab til ejendommen og til de skader, som vildtet forårsager. Den elektroniske ansøgning er samtidig langt hurtigere at behandle for Naturstyrelsen, hvilket betyder, at ansøger oftest får afgørelsen allerede samme dag, som ansøgningen er indgivet.

Jens Skovager Østergaard, Naturstyrelsen

Foto: Peter Lassen

Plant for vildtet

Naturstyrelsen øger nu tilskuddet til at plante for vildtet.

Vildtet har brug for vild natur. Naturstyrelsen har derfor afsat 500.000 kroner mere til ordningen 'Plant for vildtet'. Således er der en årlig pulje på 1,5 millioner kroner til den del af ordningen, der er rettet mod alle lodsejere. Desuden hæves tilskuddet fra 50 til 75 procent af planternes pris.

- Vi hæver tilskuddet i ordningen i håb om, at flere jordejere dermed bliver interesseret i at give en hjælpende hånd til det danske vildt. Når træ- og buskarter plantes i hegn og krat, skaber de skjul og læ for vildtet. Derudover er mange af især buskenes blomster og frugter vigtige fødekilder for både dyr og insekter, siger Ditte Christina Olrik, Naturstyrelsen.

Via ordningen kan der søges om tilskud til 39 udvalgte træ- og buskarter, der alle har en gavnlig effekt på vildtet.

Hjælp til plantevalg

Hvis man er i tvivl om hvilke af de 39 arter, der egner sig bedst til netop den lokalitet, hvor man har påtænkt at plante, er der hjælp at hente på plantevalg.dk. På Naturstyrelsens hjemmeside er der også god inspiration at hente, til hvordan en vildtplantning kan se ud.

--Vi håber, at endnu flere end hidtil vil benytte sig af ordningen, siger Ditte Christina Olrik og tilføjer,

- Næste frist for ansøgning er 30. april 2013.

Maja Lundager Pedersen, Naturstyrelsen

Tilskudsordninger

Jagttegnsmidlerne finansierer en række tilskudsordninger med jagt- og vildtforvaltningsrelaterede formål. Du kan søge tilskud fra følgende ordninger:

- "Plant for vildtet", der giver tilskud til plantning af træer og buske i det åbne land af hensyn til vildtet. Det kan eksempelvis være vildtremisser, hegn el. krat, der kan være med til at skabe yngle- og fødemuligheder samt skjul og læ for vildtet. Bemærk at der er etableret særlige plantningsordninger for visse arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV.
- Etablering af mindre vådområder og vandhuller, med et vandspejl der er større end 600 kvadratmeter.
- Skydebanepuljen, der giver tilskud til etablering/renovering af flugtskydningsbaner. Formålet er at sikre jægerne gode muligheder for at vedligeholde og forbedre deres skydefærdigheder.

Læs mere om ordningerne på naturstyrelsen.dk

Foto: Peter Lassen

Odderen overrasker stadig, men pas på forvekslinger

Odderen har gjort et enestående comeback i den danske natur.

I 1980 blev den betragtet som det mest truede pattedyr i Danmark. Den seneste overvågning i 2011-2012 viser, at arten nu findes i hele Jylland fra Skagen til grænsen. Samtidig er det desværre sådan, at en del dødfundne oddere har hagl i kroppen.

I samarbejde med Naturstyrelsen har Aarhus Universitet gennemført en landsdækkende overvågning i 2011-2012 af odderens udbredelse i Danmark under det Nationale Overvågningsprogram (NOVANA). På landsplan er odderen tidligere blevet overvåget i 1984-1986, 1991, 1996 og 2004, hvilket giver gode muligheder for at sammenligne odderbestandens udvikling over en næsten 30-årig periode.

Eftersøgning af ekskrementer og fodspor fra odder gennemføres på et landsdækkende net bestående af i alt ca. 1.240 stationer, som grupperes i knap 500 kvadrater på 10x10 km. Hvis der findes spor efter odder på bare én station i et kvadrat, registreres kvadratet som positivt for arten. På denne måde kan artens udbredelse sammenlignes mellem de forskellige år.

Resultaterne viser, at odderen siden midten af 1980'erne har øget sin udbredelse i Danmark markant. I midten af 1980'erne fandtes odderen stort set kun i det nordvestlige Jylland, men i 2012 har bestanden spredt sig helt ned til den dansk-tyske grænse. DNA-analyser udført af Aarhus Universitet af ekskrementer indsamlet på Fyn (2012) og på Sjælland (2006) afslører, at der også her er odder. Det første tegn på, at odderen også er på Fyn, var fundet af en trafikdræbt, ung hanodder i 2007 i en lille bæk mellem Odense og Fåborg.

I forlængelse af denne positive fremgang er det desværre også en kendsgerning, at over syv procent af de dødfundne oddere (fortrinsvis trafikdræbte), der i perioden 2007-2011 blev indleveret til myndigheder og naturhistoriske museer, havde hagl i kroppen. Det viser røntgenundersøgelser af 66 oddere, foretaget ved Aarhus Universitet. Det er samme niveau som fundet ved en tilsvarende undersøgelse af dødfundne oddere i årene 1993-1998, hvor 6,4 procent af dyrene havde hagl i

Odder med 22 hagl i bagkroppen.
Foto: Morten Elmeros m.fl.

kroppen. Danmarks odderbestand blev fredet i 1967. Antallet af hagl i de undersøgte oddere er veksellende, men en enkelt havde 22 hagl i bagpartiet og den øvre del af halen, og var tydeligvis blevet skudt på klos hold. Årsagen til de mange fredede oddere med hagl i kroppen skal formentlig findes i forvekslinger med jagtbare arter, som den indførte amerikanske mink, eller ved ulovlig regulering af odder.

Seniorbiolog Bjarne Søgaard & seniorforsker Aksel Bo Madsen, DCE, Aarhus Universitet

Udbredelse af odder i kvadrater (10x10 km) ved den nationale overvågning i 2011-2012. I de mørkegrønne kvadrater blev der fundet spor efter odder, mens der i de åbne kvadrater ikke blev fundet spor. I de gule kvadrater blev der fundet spor efter odder ved en specifik eftersøgning i 2006.

Vildtudbyttet faldt

I jagtsæsonen 2011/12 blev der nedlagt 2.179.000 stykker vildt. Det er en tilbagegang på 7% i forhold til den foregående sæson, svarende til ca. 170.000 stykker vildt.

Udbyttet af ringduer er faldet med godt 90.000 fugle, svarende til 30%. Fra og med 2011 blev jagttiden for ringdue afkortet med en måned (oktober), så det var forventet, at udbyttet ville falde. Blandt arter med markante fald i udbyttet kan nævnes agerhøne (21%), gæs (19%), skovsneppe (17%) og skarv (15%). Registreringer tyder på, at der var en forholdsvis stor bestand af agerhøns i 2009, sandsynligvis på baggrund af en god ynglesucces i 2008. Det vigende udbytte i 2010/11 og 2011/12 skyldes sandsynligvis vejret, idet der var tale om to meget våde somre. Faldet i gåseudbyttet skyldes ifølge jægerne indberetninger især et markant fald i udbyttet af canadagæs (50%), men der var også relativt store fald i udbyttet af sædgæs og grågæs, mens der var mindre stigninger i udbyttet af kortnæbbede gæs og blisgæs.

Udbyttet af kaniner steg med godt 80% fra 2010/11 til 2011/12. Stigningen skyldes næsten udelukkende, at kaninbestanden på Endelave, efter at have været helt i bund i et par år, igen er på vej op.

Udbyttet i samlegruppen i vildtindberetningsskemaet "Andre dykænder" steg med 24%. Ifølge indberetningerne skyldes stigningen især en markant stigning i udbyttet af sortænder (68%) og relativt store stigninger i udbyttet af hvinænder og havlitter, mens der var et relativt stort fald i udbyttet af troidænder. Det vides ikke, om stigningen skyldes stigninger i bestandene, men en del af forklaringen kan være, at havjægerne oftere var på jagt end i de foregående vintersæsoner, hvor det hårde vejr begrænsede mulighederne for havjagt.

Artsfordeling på grundlag af indberetninger

Hidtil har man lavet artsfordelingerne under samlegrupperne på vildtindberetningsskemaet på baggrund af Aarhus Universitets vingeundersøgelser. Her modtager man årligt ca. 10.000 vinger, som indsendes af jægerne. Men i takt med at flere og flere anvender den elektroniske indberetning, er antallet af fugle indberettet på enkeltartsniveau steget år for år og er nu nået op på ca. 40.000. Artsopdelingen under samlegrupperne vil derfor fremover bygge på jægerne indberetninger. Det er dog vigtigt at understrege, at Aarhus

Universitets vingeundersøgelser fortsætter. Vingerne giver bl.a. oplysning om den tidsmæssige fordeling af udbyttet og om køns- og aldersfordeling. Disse oplysninger er uundværlige, når man skal vurdere den jagtlige udnyttelse og jagtens bæredygtighed i forhold til de enkelte arter. De er en vigtig del af den baggrundsviden, der bruges bl.a. i forbindelse med de tilbagevendende jagttidsrevisioner. Endvidere kan vingerne i nogle tilfælde vise udbyttets geografiske fordeling på en finere skala end vildtudbyttestatistikken, hvilket kan være værdifuldt i en forvaltningsmæssig sammenhæng.

Flere kvindelige jægere end nogensinde før

Antallet af jagttegnsløsere i sæsonen 2011/12 var 171.972; heraf var 9.603 kvinder, svarende til 5,6%. Det er det højeste antal kvinder, der har løst jagttegn i en enkelt sæson siden 1973, hvor antallet blev opgjort særskilt for første gang. Blandt de jægere, der indsendte vildtudbytteindberetning, havde 59,8% nedlagt mindst ét stykke vildt. Der var dog stor forskel på mandlige og kvindelige jægere, idet 69,4% af mændene fik udbytte med hjem, mens det kun gjaldt for 29,7% af kvinderne. Jægere med udbytte nedlagde i gennemsnit 25,7 stykker vildt. Også her var der forskel på mænd og kvinder, idet mændene i gennemsnit nedlagde 26,1 stykker vildt og kvinderne 10,4.

Seniorbiolog Tommy Asferg, DCE, Aarhus Universitet

Foto: Peter Lassen

Husk indberetning af vildtudbytte

HUSK, at det er din lovfæstede pligt at indberette dit vildtudbytte til Naturstyrelsen, hvis du har indløst jagttegn for jagtåret 2012/13. Indberetningen kan foretages enten online på jagtportalen (jagttegn.dk), eller på det skema du netop har modtaget. Du skal også indberette, selvom du ikke har nedlagt vildt. Sidste frist for vildtudbytteindberetning for jagtåret 2012/13 er 31. marts 2013. Husk at du altid kan indberette online løbende gennem jagtåret.

	2009/10	2010/11	2011/12
Jagttegnslødere	169.600	173.100	172.00
Udbytteskemaer (%)	70,9	69,8	68,7
Jægere med udbytte (%)	63,0	59,8	59,8
Kronvildt	6.900	7.400	7.800
Dåvildt	4.800	6.000	5.700
Sika	400	400	400
Råvildt	133.600	128.200	126.400
Hare	63.900	59.400	55.500
Kanin	2.300	1.900	3.500
Ræv	38.600	39.300	37.000
Ilder	1.500	1.200	1.000
Mink	5.000	3.800	3.300
Husmår	3.300	3.700	3.300
Agerhøne	37.500	32.200	25.500
Fasan	810.600	721.400	708.100
Ringdue	332.700	299.500	208.600
Tyrkerdue	4.300	3.200	3.000
Gråand	514.800	485.400	478.300
Andre svømmeænder*	111.200	105.900	106.500
Edderfugl	47.700	48.100	43.200
Andre dykænder*	30.200	28.400	35.300
Gæs*	57.500	69.700	56.600
Måger*	25.500	25.200	24.100
Blishøne	13.500	10.700	10.000
Fiskehejre	600	300	300
Skovsneppe	64.400	29.600	24.500
Bekkasin	15.100	11.500	10.200
Krage (i alt)	85.800	85.900	77.300
- heraf fældefangst	14.200	9.200	9.300
Husskade (i alt)	32.900	31.000	30.700
- heraf fældefangst	10.300	6.800	7.800
Råge	98.800	104.800	89.300
Skarv	4.300	2.700	2.200
Stær	1.000	900	900
Total (mio.)	2,549	2,348	2,179

Tabel 1: Vildtudbyttet i sæsonerne 2009/10-2011/12. Tallene er korrigeret for manglende indberetninger. * Samlegrupperne kan findes opdelt på arter i den fulde udgave af vildtudbyttestatistikken, som kan findes på den adresse, som er angivet under tabellen.

Læs mere om den danske vildtudbyttestatistik på: http://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Vildtudbyttestatistik_2011_12.pdf

Naturstyrelsen

Naturstyrelsen gennemførte i 2012 en større modernisering af hele organisationen, herunder jagt- og vildtforvaltningsområdet.

Naturstyrelsens organisation er på en lang række områder blevet opdateret, og dette er også sket på jagt- og vildtforvaltningsområdet. Naturstyrelsen arbejder vedvarende på at styrke og udbygge en kompetent og professionel rådgivning til vore mange brugere indenfor jagt- og vildtforvaltning. Med moderniseringen sikrer Naturstyrelsen ud over en stærk rådgivning også rammen for en ensartet og effektiv håndtering af myndighedsopgaver indenfor jagt- og vildtforvaltningsloven.

Moderniseringen betyder en koncentration af de mest specialiserede opgaver. Pr. 1. januar 2013 flyttede en del myndighedsopgaver indenfor jagt- og vildtforvaltningsområdet således fra de lokale enheder til Naturstyrelsen København. Andre opgaver blev koncentreret på 9 ud af de 18 naturforvaltningsenheder.

Koncentrationen af opgaverne sikrer, at Naturstyrelsen fremadrettet kan styrke kompetencerne på de mest komplekse opgavetyper og sikre en volumen i opgaverne, som muliggør en specialisering og

løbende opdatering. Målet er at sikre brugerne en hurtig og kompetent sagsbehandling.

Hvor skal jeg henvende mig?

Naturstyrelsens naturforvaltningsenheder varetager fortsat den udøvende del af styrelsens arbejde. Henvendelser fra både jægere og ikke-jægere om flora og fauna kan fortsat besvares på alle naturforvaltningsenhederne.

De 9 specialiserede naturforvaltningsenheder (angivet med * i oversigten) har særlig jagt- og vildtfaglig kompetence. Disse enheder står f.eks. for afholdelse af jagtprøver og rådgivning om ordningen "Plant for Vildtet".

Naturstyrelsens lokale enheder er åbne alle hverdage fra kl. 9-16.

Kontaktoplysninger:

Alle de lokale naturforvaltningsenheder kan kontaktes via Naturstyrelsens hovednummer 7254 3000, og adresserne fremgår af nedenstående liste:

Naturstyrelsen

Vendsyssel
Sct. Laurentii Vej 148
9990 Skagen
E-mail: vsy@nst.dk

* Naturstyrelsen

Thy
Søholt
Søholtvej 6
Vester Vandet,
7700 Thisted
E-mail: thy@nst.dk

Naturstyrelsen Himmerland

Møldrupvej 26
9520 Skørping
E-mail: him@nst.dk

* Naturstyrelsen

Kronjylland
Vasevej 7
8920 Randers NV
E-mail: ksj@nst.dk

Naturstyrelsen Midtjylland

Feldborggård
Bjørnkærvej 18
7540 Haderup
E-mail: mji@nst.dk

Naturstyrelsen Vestjylland

Sønderby
Gl. Landevej 35
Fabjerg, 7620 Lemvig
E-mail: vaf@nst.dk

* Naturstyrelsen Søhøjlandet

Vejlbo
Vejsøvej 12
8600 Silkeborg
E-mail: shl@nst.dk

* Naturstyrelsen Blåvandshuk

Ålholtvej 1
6840 Oksbøl
E-mail: blh@nst.dk

Naturstyrelsen Trekantsområdet

Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
E-mail: tre@nst.dk

* Naturstyrelsen Vadehavet

Skovridervej 3
Arnum, 6510 Gram
E-mail: vad@nst.dk

Naturstyrelsen Sønderjylland

Felstedvej 14
6300 Gråsten
E-mail: sdj@nst.dk

* Naturstyrelsen Fyn

Sollerupvej 24
Sollerup,
5600 Faaborg
E-mail: fyn@nst.dk

* Naturstyrelsen Vestsjælland

Mantzhøj
Ulkerupvej 1
4500 Nykøbing Sj.
E-mail: vsj@nst.dk

* Naturstyrelsen Storstrøm

Egehus
Hannenovvej 22
4800 Nykøbing F.
E-mail: saf@nst.dk

Naturstyrelsen Østsjælland

Syvstjernen
Fægyden 1
3500 Værløse
E-mail: osj@nst.dk

* Naturstyrelsen Nordsjælland

Ostrupgård
Gillelejevej 2B
3230 Græsted
E-mail: nsj@nst.dk

Naturstyrelsen Hovedstaden

Boveskovgård
Dyrehaven 6
2930 Klampenborg
E-mail: hst@nst.dk

Naturstyrelsen Bornholm

Rømersdal
Ekkodalsvejen 2
3720 Aakirkeby
E-mail: bon@nst.dk

Nyttige adresser

Administration af jagt- og vildtforvaltningsloven:

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf: 7254 3000
Fax: 3927 9899
E-mail: bia@nst.dk
Hjemmeside:
naturstyrelsen.dk

Udstedelse af jagttegn har selvstændig postadresse og telefon:

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Jagttegnsekspeditionen
Haraldgade 53
2100 København Ø
Tlf: 7254 2424 (kl. 9-12)
Fax: 3927 3929
E-mail: jagttegn@nst.dk
Hjemmeside: jagttegn.dk

Forskningsinstitution

DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi
Aarhus Universitet, Kalø
Grenåvej 14
8410 Rønne
Tlf: 8715 5000
Fax: 8715 8902
E-mail: dce@au.dk
Hjemmeside: <http://bios.au.dk/vidensudveksling/dyrplanter/>

Faldvildt, til undersøgelse, indsendes til:

DTU Veterinærinstituttet
Bülowsvej 27
1870 Frederiksberg C
Tlf: 3588 6180
E-mail:
vildtsundhed@vet.dtu.dk
Hjemmeside:
vildtsundhed.dk

Ændring vedrørende jagtansvarsforsikring

Jagtansvarsforsikringen, som tegnes samtidig med betaling af jagttegnsafgiften, har været i udbud. For jagttåret 2013/2014 tilbydes forsikringen af Dansk Jagtforsikring A/S, og præmien vil være 35 kr. Præmien opkræves af Naturstyrelsen, hvorfor den årlige indbetaling vil stige med 5 kr. i forhold til 2012/2013. Forsikringsbetingelserne er ændret således, at maksimumdækningen ved personskader er hævet fra 6 til 10 mio. kr.

Foto: Peter Lassen

Jagttegnsafgiften

Regnskab for 2011 i mio. kr.

Udgifter:

Jagt- og Skovbrugsmuseet	2,9
Information	0,2
Administration af jagt- og vildtforvaltningsloven inkl. Vildtforvaltningsrådet	7,7
Jagtforsikring	5,2
Forskning og udvikling	17,5
Drift af reservater	2,5
Jagttegnsudstedelse m.v.	11,6
Tilskud til organisationer	7,5
Vildtplejeforanstaltninger	1,5
Rådgivning m.v.	14,0
Skydebanepuljen	1,0
Naturforvaltning	17,3
Udgifter i alt	88,9
Indtægter:	
Jagttegnsafgift inkl. forsikring	91,7
Jagtprøvegebyr m.v.	2,5
Indtægter i alt	94,2
Overskud fra tidligere år	18,9

Information omfatter Vildtinformation og tilskud til informationsvirksomhed. **Forskning og udvikling** omfatter først og fremmest forskning ved DCE, Aarhus Universitet. **Tilskud til organisationer** omfatter overvejende tilskud til Danmarks Jægerforbund, herunder drift af Vildtforvaltningsskolen på Kalø. **Vildtplejeforanstaltninger** omfatter primært "Plant for Vildtet". **Rådgivning m.v.** omfatter bl.a. vildtkonsulenternes rådgivning om jagt og vildtforvaltning.

Her finder du mere information

Generelle og nyttige informationer om jagt og vildtforvaltning findes på www.naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/jagt

Jagttabel, generelle og lokale jagttider: www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Jagt/omjagt/hvoroghvornaar/Jagttider

Regulering af skadevoldende vildt, herunder ansøgning- og indberetningsskema: www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Jagt/Vildtraad/Regulering

Vejledning om tilskudsordninger til gavn for vildtet, naturen og jagtmulighederne i Danmark findes på: www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Jagt/Tilskud

Information om jagt i statsskovene findes på: www.naturstyrelsen.dk/Naturoplevelser/Jagt/Statsskovene

Forsikringsbetingelser for ansvarsforsikringen: www.danskjagtforsikring.dk

Jagtprøve, buejagtprøve og riffelprøve: www.jagttegn.dk

Tid og sted for afholdelse af riffelprøver fremgår af Danmarks Jægerforbunds hjemmeside: www.jaegerforbundet.dk

Skydebaneoversigt og informationer om skydetræning findes på Danmarks Jægerforbunds hjemmeside: www.jaegerforbundet.dk

Regler og retningslinjer for jagt i udlandet findes på Danmarks Jægerforbunds hjemmeside: www.jaegerforbundet.dk

Information om buejagtkurser findes på Foreningen af Danske Buejægeres hjemmeside: www.fadb.dk

Liste over schweisshundeførere, schweissregistret, findes på www.schweiss.dk

Miljøministeriet
Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk